

DAGBOEKEN ALS BRONMATERIAAL:

FRAGMENT UIT EEN FRIES DAGBOEK (1943)

Dagboeken zijn van onschatbare waarde als we het verleden willen bestuderen. Ze zijn weliswaar subjectief, maar net dit gegeven geeft ons een kijk op de persoonlijke beleving van het verleden.

Hieronder leest u een fragment uit een oorlogsdagboek. Dit fragment is echter niet afkomstig van de oorspronkelijke auteur. Deze laatste hield immers een dagboek bij tot hij werd opgepakt. Vervolgens werd het onderstaande "briefje" in het Fries aan het dagboek toegevoegd.

Friese tekst

'Myn ljeafste, ho scil ik fierder gean yn dyn deiboek, nou stou net mear nêst en efter my stiest? Dû, myn ljeafste, hiest it deiboek sletten en yn é kast set en wy gingen togearre op bêd, yn greate ienriedigens, sa as wy nou langer as tsien jier dien hienen. Alf ûre wier it en, beide wurch, foelen wy ridlike gau yn sliep. Om healwei toalven waerd der skelle en de auto fen de 'grüne Polizei' stie der om dy, myn ljeafste, op to heljen en net wer gean to litten. Op é drompel fen ús hûs ha wy ôfskie fen elkoar nommen. Der wier it lêste. Ik ha dy net wer sjoen en scil dy nea wer sjen. 5 Maije, de moarns, hat de kûgel in ein makke oan it libben fen dy, myn ljeafste. Fen dy, myn ljeafste en myn kammeraat. Alline trock dy hie it libben waerde for my. Ho graech hie 'k nêst dy stien det lêste eagenblik en wier mei dy fallen.'¹

37

Vertaling²

Mijn liefste, hoe zal ik verder gaan in jouw dagboek nu jij niet meer naast en achter mij staat? Jij, mijn liefste, had het dagboek gesloten en in de kast gezet en we gingen tezamen naar bed, in grote eensgezindheid, zoals we nu langer dan tien jaar gedaan hadden. Elf uur was het en, beiden moe, vielen we tamelijk snel in slaap. Om halftwaalf werd er gebeld en de auto van de Grüne Polizei stond daar om jou, mijn liefste, op te halen en niet weer te laten gaan.

Op de drempel van ons huis hebben wij afscheid van elkaar genomen. Dat was het laatste. Ik heb je niet weer gezien en zal je nooit weer zien. 5 mei, 's morgens, heeft de kogel een eind gemaakt aan het leven van jou, mijn liefste. Van jou, mijn liefste en mijn kameraad. Alleen door jou had het leven waarde voor mij. Hoe graag had ik naast jou willen staan in dat laatste ogenblik en was met je gevallen.'

- 1 Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD): Collectie 244, dagboeknummer 631, 24 mei 1943.
- 2 Vertaling uit het Fries (ontleend aan Voolstra en Blankevoort: Oorlogsdagboeken over de jodenvervolgning).